

„Összegző muzsikusra van szükség”

2013-ban

a Gramofon szerkesztősége
Binder Károlyt tüntette ki
az Év jazzművésze elismeréssel.

A zongoraművész-zeneszerző több mint három évtizedes művészi pályafutása alatt állandóan megújuló, egyéni előadói és kompozíciós világot alakított ki, a hazai és nemzetközi koncertélet elengedhetetlen szereplőjévé vált. Saját és különösképp fiatal művésztársai munkáit évek óta jelenteti meg lemezkiadója jóvoltából, több zeneelméleti munkája látott napvilágot, és nem utolsósorban 2000 óta a jazz tanszék mindennapjait felügyeli mint tanszékvezető egyetemi docens.

◆ Bércesi Barbara

Binder Károly új kvartettjében Benkó Ákossal (balra), Borbély Mihálllyal és Fonay Tiborral zenél együtt

Gramofon: *Hogyan viszonyulsz a díjakhoz? Legutóbb tíz éve kaptál Erkel Ferenc-díjat. Régen volt.*

Binder Károly: Megtisztelőnek tartom, ha díjat kapok, örülök neki, jólesik. Ugyanakkor ha nem kapok díjat, akkor is ugyanolyan intenzitással és hittel dolgozom. Minden díjam és kitüntetésem egy szekrényben van a dolgozószobámban, becsben tartom mindet, de nem szoktam őket elővenni és nézegetni.

G.: *Tanszékvezetőként milyen feladatok hárultak rád a Zeneakadémia felújítási munkái alatt, most a megnyitó környékén, és mi vár rád a közeli jövőben? Hogyan élted meg ezt a történelmi jelentőségű időszakot?*

B. K.: El kell mondjam, hogy a sok öröm mellett kicsit csalódott vagyok. Három megnyitót is rendeztek a Zeneakadémia újranitása alkalmából, de egyikén sem szerepelt jazzmuzsika, amit szomorúnak tartok, annál is inkább, mert a miénk az egyik legnépesebb tanszék. Volt klasszikus zenei előadás, népzenei produkció, és úgy éreztem volna helyénvalónak, ha akár csak egy gospel erejéig vagy egy szólószingora-improvizáció formájában a jazz is megszólalási lehetőséget kap. Vannak Kossuth-, Liszt- és Erkel-díjas művészeink, méltó produkcióval tudtak volna készülni. Ez a világ bármely más zeneakadémiáján így történt volna.

G.: *A koncertkínálatban pedig a korábbinál is nagyobb hangsúllyal szerepel a jazz. Ma este például Brad Mehldau ad szólóestet.*

B. K.: Ráadásul teltházunk lesz. A közönséget ugyanúgy vonzzák a híres jazzmuzsikusok előadásai, mint a klasszikusokéi. Ebben nekünk, a jazz tanszék utánpótlásképző munkájának is van szerepe.

G.: *Hogyan látod a jazz tanszék működésének közeli jövőjét? Marad a jazzoktatás a Köztelek utcában, vagy költözni fogtok?*

B. K.: A jelenlegi állapotok nem nevezhetők ideálisnak. Nem a legjobb infrastrukturális körülmények között, el-

használt hangszerparkkal dolgozunk. Régóta szó van arról, hogy végre megtaláljuk méltó helyünket a népzene tanszékkel egyetemben egy zeneoktatásra megfelelő épületben, de egyelőre még nem látom a megoldást. Én mindenesetre harcolni fogok ezért.

Visszatérve a jazz szerepéhez a Zeneakadémia koncertéletében: fontos eredménynek tartom, hogy 2014-től a Kisteremben rendszeresen jelentkeznek a tanár-diák jazzkoncertek, ahol különböző formációk, különféle stílusokat megszólaltató, eltérő karakterű előadók lépnek fel egyéni hangú produkcióikkal. Így szándékozzuk megmutatni, a jazz tanszéken folyó képzés milyen nagy jelentőséget tulajdonít annak, hogy a növendékeink saját zenei útjukat járják, kibontakoztassák személyiségüket. Egyben az is látszik, hogy a diákok sokszor éppolyan színpadérett előadók, mint az őket oktató tanárok.

G.: *Milyen fontos koncertekre készülsz 2014-ben?*

B. K.: A Művészetek Palotájában a Jazz Showcase 2014 kiemelt esti koncertjén, január 11-én játszom a Bartók Béla Nemzeti Hangversenyteremben. Ez is egyfajta tanár-diák koncert lesz, hiszen két nagyon tehetséges zongorista növendékemmel, a másodéves zeneszerző szakos Balogh Tamással és a mesterszakon végzős Káel Norberttel lépek fel. Lesznek a fellépésnek szólórészei is, illetve külön-külön játszom mindkét ifjú zongoristával. A koncert második része is erősen kapcsolódik a Zeneakadémiához, hiszen László Attila tanár úr az általa vezetett, a jazz tanszék legkiválóbb növendékeiből alakult Senior Big Banddel zenél majd, vendégük pedig Patti Austin amerikai énekesnő lesz. Aztán március 8-án a Zeneakadémia Nagytermében lesz szerzői estem, ahol hallható leszek szólóban, kézzongorás felállásban, Borbély Mihálllyal duóban, illetve az új kvartettemmel, ahol régi partnerem, Borbély Misi mellett Fonay Tibor játszik basszusgitáron, Benkó Ákos pedig dobol. Februárban több állomású turnéra készülök Németországban. Darmstadtban az Akademie für Tonkunst meghívására előadást, koncertet és mesterkurzust tartok, továbbá

„Borbély Mihállal egy húron pendülünk”

lesznek szólókoncertjeim is. Stuttgartban a Magyar Házban szintén szólókoncertet adok, az ottani főiskolán pedig előadást is tartok. Végül Bayreuthban lépek fel.

Ekkorra már remélhetőleg elkészül a Retropolis 2 lemezfelvétele is, amelyet januárra tervezek. S hogy a lemezeknél maradjunk: egy korábbi, Borbély Mihállal közösen adott bayreuthi koncertünk hetvenperces anyaga, remélem, még 2013-ban fog megjelenni. Mindezek felül tervezem egy olyan antológia kiadását is, amelyet a legfontosabb, preparált zongorával felvett darabjaim lesznek egybe gyűjtve.

G.: *Impozáns lista! Ha már a lemezeket említetted: még a kilencvenes évek elején hoztad létre a Binder Music Manufactory kiadót. Látod-e még értelmét tovább folytatni a lemezkiadást, amikor a piac szinte teljesen ellehetetlenedett?*

B. K.: A BMM, amelynek eddig 73 kiadványa jelent meg, elsősorban az ifjú tehetségek fölkarolásáról szól. Nagyon sok tanítványomnak adtam ki a bemutatkozó anyagát. Nálam jelent meg Kutas Zsolt lemeze, akit később mindenki Kaltenecker Zsoltként ismert meg, de Oláh Kálmán, Gonda János és Pege Aladár számára is készítettem lemezt. Sosem volt és nem is lesz üzleti vállalkozás, jó esetben nálára jött ki egy-egy album. Ezek a kiadványok kordokumentumok, az utókor számára archiváljuk fontos előadók zenéit; a lemezkiadást értékmegőrző munkának tekintem.

G.: *Az új kvartettedről elmondható, hogy létrejött fontos esemény a pályádon. Miért épp azokat a zenészeket gyűjtötted magad köré, akiket? Borbély Mihály személye természetesen nem szorul magyarázatra.*

A ZENEAKADÉMIA KISTERMÉBEN A KÖVETKEZŐ TANÁR-DIÁK KONCERTEKRE KERÜL SOR 2014-BEN:

január 31. (péntek), 19.00

Pozsár Máté Quartet feat. Bacsó Kristóf
(Modern avantgárd és free jazz)
Pozsár Máté (zongora), Kováts Gergő (szaxofon),
Ajtai Péter (bőgő), Miklós Szilveszter (dob)
Vendég: Bacsó Kristóf (szaxofon)

február 26. (szerda), 19.00

Tálás Áron Quintet feat. Hámosi János
(Modern fúziós jazz)
Tálás Áron (zongora), Varga Gergő (szaxofon),
Csízi László (dob), Fonay Tibor (basszusgitár),
ifj. Tóth István (gitár)
Vendég: Hámosi János (trombita)

április 9. (szerda), 19.00

Szebényi Dániel Quintet feat. Binder Károly
(Modern akusztikus jazz)
Közreműködik: Szebényi Dániel (zongora); Varga Gergő
(szaxofon); Gotthard Mihály (gitár);
Kovács Dávid (basszusgitár); Laskai Péter (dobok)
Vendég: Binder Károly (zongora)

május 9. (péntek) 19.00

Meleg Tamás Trio feat. Oláh Kálmán
(Modern mainstream jazz)
Meleg Tamás (szaxofon), Bögöthy Ádám (bőgő),
Csízi László (dobok), + vonósnégyes
Vendég: Oláh Kálmán (zongora)

június 1. (vasárnap), 19.00

In memoriam Ella Fitzgerald
Bazsinka Ágnes, Vers Dóra, Matisz Flóra, Máthé Evelyn,
Fenyő Fruzsina (ének), Balogh Tamás (zongora),
Gyányi Marcell (bőgő), Czirják Tamás (dob)
Vendég: Elek István (szaxofon)

B. K.: Hát igen, ha én elkezdek egy mondatot, ő befejezi azt, és fordítva. Nem csoda, hogy egy húron pendülünk, mert ő is éppúgy preferálja a jazz, a klasszikus formanyelv és a népzene világát, mint én. Mindezen elemek fölhasználásával bármikor tudunk közösen improvizálni. Számomra nagyon fontos, hogy az a szeretetenergia, amelyet a zene sugároz, erővel, dinamikával párosuljon. Benkó Ákos olyan művész, aki képes ezeket a minőségeket ötvözni. Elsős korától kezdve tanítottam, ma pedig már ő maga tanít a jazz tanszéken, tehát jól ismerem. Fonay Tiborban pedig nagyon tiszteltem azt a fanatizmust, elszántságot, azt a munkamorált, amellyel mindig a tiszta hangot és megszólalást keresi. Mindkét fiatal társunk rendkívül alázatos

Fotók: Hamarits Zsolt

a zenével szemben, mely minden nagy művész számára evidencia kell legyen.

G.: Az eddig felsorolt feladataid, elfoglaltságaidat számba véve felmerül a kérdés: Honnan tudsz erőt meríteni, hogy ezt a szerteágazó feladathalmot azon a magas színvonalon és az az elkiismeretességgel tudd végezni, amivel teszed? Tudom, hogy kertészkedsz, szereted a természetet...

B. K.: Azt még nem is említettem, mennyi adminisztrációval jár a tanári, tanszékvezetői munka. Pályázatokat kell írnom, elszámolásokat kell készítenem, bankba, hivatalokba járok, ami sok időt és energiát vesz el az alkotói és előadói munkámból. A természetben való létezés igazából kikapcsol. Ha alkalmam nyílik klasszikus koncertekre beülni, ahol csak mint hallgatóság veszek részt, az is rendkívüli mértékben feltölt energiával.

G.: Jellemző rád, hogy amióta a jazzszíntéren mozogsz, következetesen ugyanazt az irányvonalat képviseled. Fontos számodra az improvizáció és a kompozíció kiérlelt aránya a darabjaidban, szeretsz kockázatot vállalni, nem nagyon követesz trendeket, és nem félsz megmutatni az érzelmeidet. Mi az, amit még mindig ugyanúgy látsz, mint huszonevévesen, és mi az, amiben változott a viszonyulásod?

B. K.: Valóban következetesen a saját zenémet játszom, amely az évek során, azt hiszem, egyre inkább letisztult, egyre jobban fókuszál bizonyos energiapontokra, lényegi dolgokra, ezáltal, remélem, fajsúlyosabbá, karakteresebbé vált. A szabad improvizáció, ami annak idején még erőteljesebben jellemezte a zenémet, több ad hoc elemet tartalmazott. Most, ha van ad hoc megnyilvánulás, az rendezettebb és szervezettebb. Más dimenziókból, bölcsebben látva,

tapasztalatokkal átjárva fajsúlyosabbá vált, ugyanakkor igyekszik mindenkit megszólítani, nemcsak a szűk szakmát.

G.: Hogyan látod annak a fajta zenének a jövőjét, amelyet te is képviselsz, illetve a jazz jövőjét általában?

B. K.: Egyre több helyről hallok, hogy az embereknek egyre több helyről hallok, hogy az embereknek eleük van az üres, semmitmondó könnyűzenéből, és helyette szeretnének súlyosabb, komolyabb zenét hallgatni, például jazzt. Ez nagyon biztató. A jazzmuzika előbb utóbb teljesen össze fog olvadni a kortárs zenével – egyébként én már régen így gondolkodom és alkotok.

Összegző muzikusokra van szükség, olyan erőteljes irányvonalakat képviselő művészekre, mint pl. Keith Jarrett vagy Brad Mehldau is, akik a források lehető legszélesebb kínálatából merítenek, egyben a lehető legerősebb szűrőt alkalmazzák a fontos és a kevésbé fontos információk kiválogatására. Az információ a mi esetünkben a hangok, akkordok, dallamok, ritmusok összessége. A legfontosabb rendező elv pedig a ritmus, az az élet maga, hiszen mozgás nélkül nincs élet. A jazzmuzikának lényegi alkotóeleme az időtényező, a time, ezen belül is az offbeat, amely mindig megelőlegez és késleltet. Ettől lesz a megszólalás hihetetlenül energikus és izgalmas. A lehetséges reihék száma 479 001 600, de ez még csak a tizenkét zenei hang elképzelhető sorozatainak a mennyisége; az időtényező hozzáadásával a lehetőségek száma végtelen. Nem lehetek más, mint optimista.

Egyébként a reihék nélkül is az vagyok, hiszen a zenével foglalkozni, a zenében élni a legcsodálatosabb dolog. ■

Binder Károly honlapja: www.binderkaroly.hu

A Műpa győzi sztárokkal

A téli hónapokban a Művészetek Palotája már jól ismert programsorozataiban rendre olyan jazzelőadók lépnek fel, akiket szintén jól ismerünk, mégis az ismeretlenbe invitálják hallgatóságukat, és sok-sok meglepetéssel készülnek. A Jazzműhely már rögtön december 18-án egy régi kedves ismerős, a New Yorkban élő **Németh Ferenc** dobos titkaiba enged betekintést. Miután Feri 2003-ban áttelepült a jazzfővárosba, és a mindennapi klub- és koncertélet központi szereplőjévé vált, többször hazahozta magával azokat az előadókat, akikkel közreműködve nemzetközi hírnvre tett szert. Ez alkalommal a sokat méltatott legújabb, *Triumph* című lemezének darabjait mutatja be a Fesztivál Színház közönsége számára az albumon is szereplő Lionel Loueke, Kenny Werner és a most vendégként színpadra lépő Chris Potter társaságában, míg az alapszaxofonos egy váratlan fordulat eredményeként Gregory Tardy lesz. Egy estére tehát úgy érezhetjük, Feri csak nekünk hozza el azt a New Yorkot, amelyet szeret, és amely őt is szereti.

Miután az újévben megfogadtuk, hogy 2014-ben rendszeresen járunk majd jazzkoncertre, rögtön január 10-étől beválthatjuk a fogadalmunkat a hagyományosan jelentkező Jazz Showcase rendezvényeire ellátogatva. A hetedik Showcase a hazai tehetségek mellett a török és a német jazzszínteret varázsolja Budapestre azáltal, hogy az ifjú és a már tapasztalt generáció képviselőit is bemutatja. A pénteki török napon az esti, Fesztivál Színház-beli koncerten a legismertebb török jazzmuzsikus, **Okay Temiz** ütőhangszeres és **Oriental Wind** elnevezésű együttese ad ízelítőt a jazz, a török, afrikai és brazil elemeket vegyítő muzsikája fűszereiből, de hasonlóképp kidomborodnak majd a népzenei elemek a délutáni fiatalok jazz-zenéjében is. A január 11-i szombati nap elsősorban kis hazánk tehetségeinek lesz fenntartva a délutáni időszakban, és este is itthon maradunk még, amikor a Bartók Béla Nemzeti Hangversenyteremben színpadra lép a friss Gramofondíjas **Binder Károly** és két tanítványa. A második felvonásban a **László Attila** vezette **Senior Big Band** már randevút kér és kap is Amerikától és egy kicsit Németországtól, hiszen sztárvendégük a Grammy-díjas diva, **Patti Austin** (képünkön) lesz, akit német triója is elkísér. Austin, amint a nemrég nálunk járt Natalie Cole, a jazzidóma mellett a soul, az R&B és a popzene világában is óriási sikereket ért el, nem beszélve a filmvilágról. Michael Jacksonnal, James Ingrammal, Luther Vandross-szal és Natalie Cole-lal előadott duettjei legendásak. A fesztivál zárónapján, január 12-én érkezünk el Németországba, ezt a nemzetet pedig **Florian Weber** zongorista triója képviseli az esti szegmensben, akiknek régi barátjuk **Lee Konitz** lesz a partnerük a Fesztivál Színházban. Konitz nem vendég, állandó csapattag, ami nagy elismerés a cool jazz 86 éves legendás altszaxofonosától.

Patti Austin

Maradunk a Jazzlegendáknál: ebben a sorozatban lép a Nemzeti Hangversenyterem színpadára február elsején az ötvenéves **Swingle Singers**, akik arra készülnek, hogy elkápráztatják a legkülönfélébb korosztályhoz tartozó rajongóikat. Sokan vannak ők, hiszen 1963 óta több generációt szórakoztatott a cappella produkcióival a Blossom Dearie vezette Blue Stars of France tagjaiból verbuválódott énekegyüttes. Bár az alapító Christine Legrand sem lehet már velünk, és a csapat minden tagja időközben lecserelődött, a három hölgy és négy úriember által képviselt művészi minőség jottányit sem csökkent. Bár a Műpabeli koncert műsorát az együttes még titokként őrzi, annyit sejtethetünk, hogy a többszörös Grammy-díjas kompánia a klasszikus zene (reméljük, Bach), a jazz és a pop vidékeit is bebarangolja.

Swingle Singers

Forrás: Gramofon-archív

A 2014-es év első Jazzműhely koncertje a magyar első sorozatban is helyet kaphatna. Február 13-án (nem péntek, csütörtök!) **Makovics Dénes** debütáló szerzői lemeze, a *Magic Dialogues* anyagát mutatja be a Fesztivál Színházban, és ez lesz az első alkalom, hogy a kiváló szaxofonos, fuvolista, basszusgitáros vérbeli jazz-zenészként teszi le névjegyet. Merthogy széles tömegek ismerik őt mint a Bikini zenekar szaxofonosát, és többen találkozhattak vele a Police Big Bandben, illetve színművészek showműsoraiban, ám most végre megmutatja zeneszerzői, jazzmuzsikusi és zenekarvezetői vénáját. A sokszínű, kidolgozott, fordulatossá és kiérlelt MD-anyag megszólaltatói közt ott találjuk a hazai jazzélet színe-javát az albumon és a koncerten is. Főszerepet kapott és kap most is Oláh Kálmán, aki a darabok hangszerelését is vállalta, de itt lesz velünk Török Ádám, Tátrai Tibor, Tornóczi Ferenc, Tisza Bea, Winand Gábor, a Budapest Jazz Orchestra és még sokan mások – összesen mintegy 30 előadó.

A tél meséje február 19-én ér véget, ekkor lép színpadra a **John Hollenbeck Large Ensemble**, amely a legjobb big band hagyományokat is követi, de még gyakrabban kalandozik el azoktól, hogy ismeretlen vizekre evezzen. A minimalista eszközökkel, meghökkenítő megoldásokkal operáló csapat számos kulcsfigurája közül ki kell emelni az alapító dobos Hollenbeck mellett Matt Mitchell zongorista, Tony Malaby tenorszaxofonos, Kermit Driscoll nagybőgős, illetve Theo Bleckmann énekes nevét, de előfordulhat, hogy felsejlik a távolból Bob Brookmeyer alakja is, mivel Hollenbeck dolgozott Brookmeyer New Art Orchestrájában, itt sajátította el a nagyzenekari játék alapjait. A koncertre a Fesztivál Színházban kerül sor.

ZAK-atolnak a jazzkoncertek

A 2013 októberében újra megnyílt Liszt Ferenc Zene-művészeti Egyetem az egykori kínálatához képes markánsabb jazzkoncertkínálattal várja a rajongókat a Nagyterembe és a Solti Györgyről elnevezett Kamaraterembe, amely korábban egyszerűen Kisteremként volt ismeretes. December 14-én **Snétberger Ferenc** szólókoncerttel ünnepli harminc éve töretlen muzsikusi pályafutását a Nagyteremben, ahol nemcsak a tőle megszokott és megszeretett szerzemények csendülnek fel, hanem kifejezetten erre az alkalomra is komponál műveket a Németországban élő gitárvirtuóz. Nem árulunk el titkot azzal, hogy sok-sok improvizáció jellemzi majd az estét. A koncert anyagából felvétel is készül, így örökítik meg azt a történelmi pillanatot, amikor Snétberger három évtized múltán visszatér első jelentős fellépése színhelyére, a Zeneakadémiára.

és stílusos megszólalások irányába a tanszék big bandjét, amely rendre kap felkéréseket arra, hogy világsztárokat kísérsen. A december 21-i koncertet tekinthetjük egyfajta bemelegítésnek a január 11-i, Patti Austinnal közös Müpabeli koncert előtt, azt viszont semmiképp nem állíthatjuk, hogy ennek a koncertnek ne lenne tétje a zenekar számára, ugyanis az Élesben elnevezésű koncertsorozat második előadása, a Kamaraterem debütáló jazzestje, egyben az év utolsó jazzkoncertje lesz a Senior Big Band produkciója.

Már karácsony után, de még az óévben kerül sor egy mérföldkő jelentőségű koncertre: december 29-én az ötvenhat éves **Benkó Dixieland Band** búcsúztatja el 2013-at. A hagyományosnak nevezhető BDB-óévbúcsúztató hosszú esztendőkönn át zajlott a Zeneakadémia Nagytermében, majd amikor az épület bezárta kapuit, az ünnepi koncert átkerült a Művészetek Palotája Nemzeti Hangversenytermébe. A siker töretlen maradt, Benkóék mégis nagyon várták, hogy újra a Zeneakadémia színpadán szórakoztathassák rajongóikat. Ez alkalommal a héttagú formáció két vendéget fogad **Micheller Myrtil** és **Berki Tamás** személyében, akik a tradicionális jazz örökségeit keltik életre.

Egy héttel később a Solti György Kamarateremben zenél a **László Attila** irányításával működő **Senior Big Band**, amely a Zeneakadémia jazz tanszéke legkiválóbb növendékeiből formálódik. Hihetetlen adat, de László Attila, az egyetem docense már 1987 óta tereli az erőteljes, pontos

Gramofon-összeállítás

További információ:

www.mupa.hu; www.zeneakademia.hu

HALPER LÁSZLÓ: ZENÉSZLEGENDÁK – LEGENDÁS TÖRTÉNETEK LEGENDÁS ROMAZENÉSZEKRŐL FROKK, Budapest, 2013, 216 oldal

A sokoldalú Halper Laci nemcsak kitűnő gitáros, de rádiós szerkesztő-műsorvezető és szakíró is, aki felvállalta, hogy emléket állít a 20. század kiemelkedő romazenészeinek. Évek óta tartó gyűjtőmunkáját dicséri egy szenzációs lemezalbum, amely Roma archívum címmel jelent meg, valamint ennek a kötetnek az első kiadása, amely most bővített és alaposan átdolgozott változatban kerül az olvasók kezébe.

A szerény, de izléses kivitellű kötet lebilincselő olvasmány arról a polgári, nagyvárosi – mára már teljesen eltűnt – létformáról, amelyben a romazenészek fontos szerepet játszottak. Ez a különös pesti művészvilág elevenedik meg a kötet lapjain a leghíresebb zenészek pályatársainak, barátainak és rajongóinak visszaemlékezéseiből.

A könyv csaknem felét tizenegy legendás muzsikós élettörténete teszi ki Bacsik Elektől Radics Gáborig. Az emlékezők sorában feltűnik Berkes Balázs, László Attila, Snétberger Ferenc és Tommy Vig neve, hogy csak a legismertebbeket említsük. Igen érdekes Deseő Csaba visszaemlékezése Kovács Andorra, hiszen őket több évtizedes zenészbárság fűzte össze. Kicsit merésznek tűnik Horváth „Patkány” Dezső közlése, amely szerint Django Reinhardt Romá-

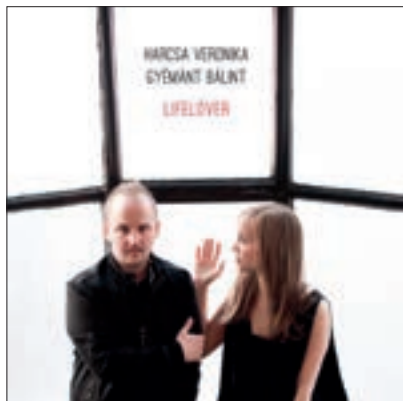
niában született és csak később került Belgiumba, de ennek tisztázása a jazztörténet feladata...

„Az utolsó szó jogán” című fejezetben hét, a közelebbi múltban működött, mára már szintén elhunyt legendás roma jazzmuzsikussal készített interjú található. Csak három – minden hazai jazzrajongó által jól ismert – név: Lakatos „Ablakos” Dezső, Jávor Vilmos és Lakatos Pecsek Géza.

Rövidebb, de annál érdekesebb történetek találhatóak a „Legendás cigányzenészek, zenekarok, helyek, történetek” című fejezetben, amelyben a számos zenész számláló Mágó család tagjai mondanak el olyan történeteket, amelyeknek jó része idáig csak pletykaszinten volt ismeretes. Ilyenek például a világhírű zongoraművészre, Cziffra Györgyre vonatkozó sztorik. A „Zeneszűjságok” rovatban szenzációs rövidhírek olvashatók híres cigányzenészek – mindenekelőtt Rigó Jancsi – külföldi szerepléseiről a múlt század első három évtizedéből. Ki hitte volna, hogy akkoriban létezett Magyar Czigányzenészek Lapja és Népzenekarok Újságja is?

Reméljük, hogy a kortárs jazz legnagyobb mesterei is hamarosan sorra kerülnek egy interjúkötetben.

Márton Attila

**HARCSA VERONIKA – GYÉMÁNT BÁLINT:
LIFELOVER**

Harcsa Veronika zenéje csupa költészet. Szó szerint volt ez igaz korábbi albumára, a Lámpafényre, melyen az énekesnő kölcsönzött verseket zenésített meg. Most, Gyémánt Bálinttal közös új duólemezen minden szerzemény saját, a hang, szó, szellem, jelenség pedig ismét költői.

Nagyszerűen működik ez a páros. Mindig is így volt ez, s kétségtelen, hogy ketjük zenei közönsége kellően megérett egy igazán érdekes duó produkcióhoz (a Lifelover az első tőlük). Kifejezetten páros hangszerelésre írt tucatnyi számot hallhatunk a korongon, mely végig lendületes, mindvégig izgalmas marad – persze a kettős felállás egyszerűségébe muszáj is változatos témákkal meglepetést vinni. Nagyon jól csinálják ezt a művészek. Az a bizonyos költőiség megmutatkozik a kompozíciók érzékenységében, energiájában és humorában is. Nemcsak lírát, nemcsak melódiát kapunk, hanem jazzt, swinget, csattanós történeteket is. És sok játékot! Saját bevallásuk szerint is szélesebb hangulati spektrumot tárnak fel a zenészek, mint szoktak. A dinamikával, a fokozásokkal való játék a lételemük, és ezt kellemesen, könnyedén engedik szabadjára. Mintha színpadivá válnának néhol a darabok. Veronika énektechnikája rengeteg magasat és mélyet bejár, sok a váltás, rá jellemzően tekervényesek a dallamok. Mégsem válik erőltetetté a virtuózkodás, egyedül a Saying No című szám egymásra licitáló scatt-szólamai érződnek eltúlzottnak. Gyémánt Bálint a tökéletes partner, visszafogott, halk szavú, csak mesél és mesél meleg hangú gitárján, kiteljesíti, kifesti színekkel a képeket. A több helyen egymásra kevert több-több szólammal variálva minimalizmusában is teljes a hangszerelés.

Laczkó Krisztián

Szerzői kiadás
HVQCD03

**GEORGE DUKE:
DREAMWEAVER**

Corine, George Duke felesége 2012. július 19-én hunyt el. Három nap híján egy évvel később, 2013. július 16-án megjelenik Duke új albuma, a Dreamweaver, majd kevesebb mint három hét múlva maga Duke is meghal. Nehéz belegondolni, milyen lehetett ez az utolsó éve. Felesége elvesztését még fel sem dolgozhatja, mikor már azzal is meg kell küzdenie, hogy ő maga is gyógyíthatatlan beteg. Nyilván ilyenkor lehet a munkaterápiát alkalmazni, kreatív tevékenységgel levezetni az amúgy elviselhetetlen feszültséget, és ő is ezt az utat választja. A végeredmény annyira jól sikerült, hogy bár saját elmondása szerint az elején még egyáltalán nem volt kedve zenét írni, a lemez végül több mint 74 perces lett. Az előzmények ismeretében talán nem is meglepő a Dreamweaver születésének története, az viszont nagyon érdekes, hogy a végtermék olyan sokszínű, energikus, több helyen vidám lett, hogy azon semmilyen nyomát sem találni Duke magánéleti traumáinak.

Ha az emberi hátteret teljesen félretesszük, és a Dreamweavert kiragadjuk a környezetéből, akkor is minden szempontból megállja a helyét, bár formális újítás nem hallható rajta. Ha meggondoljuk, hogy Duke volt az egyik úttörő, akinek az egész fusion műfajt köszönhetjük, akkor az utóbbi talán nem olyan nagy baj. A Duke-nál szokásos és kötelező kiemelkedően jó keverés, a tradicionális és modern eszközök, hangszínek és hangszerelési megoldások hibátlan arányú ötvözése mind megtalálható a Dreamweaveren, akárcsak az összes közreműködő hangszeres világklasszis játéka. Ha Duke bevezetőben említett utolsó évre gondolunk, akkor akár szép is lehetne a történet, de mégsem az. Talán ha mindez húsz évvel később történik...

Huszár Endre

Heads Up – Karsay és Társa
HUI-34170

NATALIE COLE: EN ESPAÑOL

Natalie Cole nem tartozik a jellegzetesen jazzesen deklamáló énekesnők közé, inkább lehetne popcsillagnak mondani, aki jazzisták műsorain is szereplő dalokat tolmácsol hol jazzes, hol poposabb hangszereléssel. Örök népszerűségét pontos előadásain túl érzelmessége, illetve az ügyesen kialakított repertoár biztosítja.

Az új, tisztán spanyol nyelvű album sem változtat a régen kidolgozott gyakorlaton. A hatvanhárom éves énekesnő a Miami Symphonic Studio Orchestra vonósaival, valamint egy változó létszámú együttesel a háttérben latin örökzöldeket szólaltat meg anélkül, hogy a közép- és dél-amerikai zenékre fogékonyak vért különösebben fel tudná pezsdíteni. A duettek sem túlzottan sikerülnek Cole-nak: a síron túlról megszólaló édesapjával elénekelt Acércate Más még csak egyenetlen, de az Andrea Bocellivel előadott visszafogott Bésame Mucho már semmiképp sem illeszthető a jazzidiómába. A leghangulatosabb duettet Juan Luis Guerra dominikai sztárral adja elő, ám a Bachata Rosa szintén nem nevezhető jazzszerzeménynek. Nem világos, hogy egy brazil standardet (Mañana de Carnaval) miért énekel spanyolul, és Chris Botti trombitája se menti meg a szintén spanyollá tett, de álmosító Beatles-sláigert (Yo Lo Amo–And I Love Her).

Natalie Cole lemeze egyrészt főhajtás apja (Nat „King” Cole) spanyol nyelvű albumai (1958–1962) előtt, másrészt a hála kifejezése a venezuelai donornak, aki lehetővé tette, hogy az énekesnő negyven évvel ezelőtt új vesét kapjon. Nemes gesztusok, és az se tagadható, hogy Natalie Cole apjánál sokkal otthonosabban mozog a spanyol szövegekben, mégse lesz sűrűn hallgatott lemezünk a gyakran közhelyes és érzélgős En Español.

Máté J. György

Verve – Universal
0253732395

**VOICE AND BASS:
INTO THE GROOVE**

A hang és a nagybőgő Lakatos Ágnes, illetve férje, Csuhaj Barna Tibor tulajdona. Számomra rejtély, miért nem hallható gyakrabban és több helyütt országunk egyik legmerészebben kísérletező vokalistája. Lakatos Ágnes ízig-vérig jazzénekesnő, aki nem köt kompromisszumokat, nem kokettál a popvilággal, nem próbálkozik crossoverrel vagy fúzióval. Az album kétharmadrészt saját szerzeményeket tartalmaz. Lakatos Ágnesnek gyönyörű hangja van, amely nagyszerűen érvényesül ebben a teljesen letisztult formában. Könnyedén ötvöz gospes, countrys és bebopos fordulatokat anélkül, hogy eklektikusnak hangozzék. Csuhaj Barna Tibor csodálatos zenész. Úgy kíséri az énekesnőt, hogy az embernek nincs hiányérzete. Megvan benne az igazán jó zenész szakmai alázata, nem próbál rátelepedni a produkcióra, érzékenyen reagál, bőgője egyszerre tölti be a ritmusszekció és a harmóniahangszer szerepét, ami egyáltalán nem könnyű feladat. A saját szerzemények színvonala is magas, ami sajnos nem minden mai előadó esetében elmondható, amikor eredeti anyaggal áll elő. Maga az anyag változatos. A balladák általában gyönyörűek, a tempósabb felvételek dögösek, mindegyik szám mértéktartóan rövid, ami még inkább kiemeli az album sokoldalúságát. Van benne ragyogóan előadott scat, mint pl. a Grandma said to me-n, vagy a klasszikus beütésű 7 am-en és a Groovy Januson is, amelyik gyönyörűen olt amerikai motívumokat európai vénába. Mindkét utóbb említett számon nagyszerű ötletnek bizonyult a négy fagott, vagyis a Corridor Bassoon Quartet bevonása. Noha az album élvezete nem igényel bennfentességet, de aki kicsit távolabbról közelít a műfajhoz, annak ajánlanám, hallgassa meg egy párszor. Megéri. Remek és eredeti zene.

Pallai Péter

Hunnia Records
HRCD1302

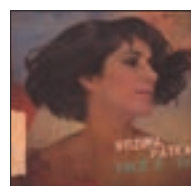
**HAJDU KLÁRA QUARTET:
COME WITH ME**

Bátor dolog Hajdu Klárától, hogy debütáló albumát visszafogottan indítja, amivel meg is előlegezi a hallgató számára: nem akarja feltétlenül hamm, bekapni és egyben lenyelni öt bizonygatva tehetségét. Ezzel együtt is sikerül megmutatnia rátermettségét arra, hogy sok év után ő álljon a porond közepére. Hogy hangja fényes, pontos, érzelemdús, eddig is tudta mindenki, aki a Balázs Elemér Groupban eltöltött majd' egy évtized során figyelte Klárát. A Come With Me című lemezt hallgatva kiderül, el tud ő vinni a saját hátán is egy teljes produkciót, de minthogy a zene társasjáték, ezért a partnerek is erősen megtartják a kilenc számból emelt építményt. Ők Neumann Balázs zongorista, Soós Márton bőgős és Hoff Marcell dobos, további pilléreket képez még Dennert Árpád szaxofonos, Lamm Dávid gitáros, illetve Szolnoki Péter énekes, aki fuvalázik is az általa jegyzett számban. Nyugodtan csapattagnak tekinthetjük Gyulai Zsolt hangmérnököt is. Csalóka ez a fajta „háton cipelés”, amire Klára vállalkozik, mert érezhetően sok munka, átgondolt szerkesztés húzódik a hangok mögött, a benyomásunk mégis az, hogy egyszerű eszközökkel és végtelen könnyedséggel oldja meg a maga által kitűzött feladatokat. Pedig például a Jonathan Livingstone című Gadó-számban kell ám tornáztatnia a hangszálait. Gond nélkül változtatja hangjának színeit is: a Volt nékem szeretőmben például kiváló népdalénekesi orgánura vált. Klára akár egy teljes népdallemezt is elkészíthetne, itt viszont kicsit indokolatlannak éreztem ezt a betétet. Míg eddig Hajdu Klára maga is a több figyelmet érdemlő előadók táborába tartozott, ugyanez abszolút elmondható Neumann Balázsról, aki káprázatosan zongorázik.

Bércesi Barbara

Szerzői kiadás
5999548113295

**PÁTKAI ROZINA:
VOCÉ E EU**

Pátkai Rozina roppant kellemes albumot készített néhány ismert, néhány kevésbé felkapott bossa nova-örökzöldből és két amerikai standard latinósított feldolgozásából. A számok felét Jobim komponálta, melyek közül öröndetes a nálunk jóformán ismeretlen Caminhos cruzados megjelenése az albumon, míg Ary Barroso Isto aqui o que é-je abszolút reveláció. Szerencsére az énekesnő a brazil standardeken sem utánozza a nagy elődöket, hanem saját stílusában és mégis autentikusan viszonyul az anyaghoz. A hangszerezés kíséret izléses, és a trombitás Pecze Balázs, valamint a gitáros Tóth Mátys esetében kifejezetten ötletes, az improvizált részek színvonalasak. Maga Pátkai Rozina nem rögtönöz, de ebben a műfajban ez nem elvárás, ha csak nem Tania Mariáról van szó. Kíváncsian várjuk, hogy ez a jó hangú és jó fellépésű énekesnő mivel rukkolt elő legközelebb. *PP*

Szerzői kiadás
5999548113295

**ALAPI ISTVÁN:
INNER VORTEX**

Alapi István a csillagokat legitározta az égről, mint tette azt legutóbbi, NiXfaktor című, Fonogram-díjas lemezén is. Változatos hangszíneket, tempókat, hangulatokat szólaltat meg a 11 számban, rendszert nem kevés hangot alkalmazva, de még éppen nem szédülünk bele belső örvényébe. Tökéletesen egyezik zenei világa és ízlése csapattársáival. Nagy János, Mits Gergő és Banai Szilárd hasonlóan vonzódik a furfangosan elektronizált, rockos alapú, virtuóz improvizált zenéhez, mindnyájan lehangerelek szólóikkal. Sokfélék a hatások a hetvenes évek kanyargó progresszív rockjától a Tribal Techen és a Dream Theateren át akár a European Mantráig, a végeredmény azonban alapis. Első hallgatásra választott személyes kedvencem a My Sweet Memories, de ez a lemez tényleg sok újrjátszást megér, mert sok-sok felfedezhető izgalom rejlik benne. *BB*

Gramy Records
GR-110

RALPH TOWNER, WOLFGANG MUTHSPIEL, SLAVA GRIGORYAN: TRAVEL GUIDE ●●●●○

Három kontinens (Amerika, Európa, Ausztrália), három évszám (1940, 1965, 1976) és három muzsikus. Sok ezer kilométer és több évtized választja el őket, mégis egymásra találtak hangszerük, a gitár révén. Nem először fordul ez elő a jazz történetében. A hetvenes években Charlie Byrd, Herb Ellis és Barney Kessel main stream triója, a nyolcvanas években Al Di Meola, John McLaughlin, és Paco de Lucia fúziós triása járt hasonló úton, már ami a hangszerösszetételt illeti. A párhuzam ezzel véget is ér, velük ellentétben az ECM-hármas tagjait nem a szvinges ritmika, nem a szemkápráztató virtuozitás, hanem a klasszikus zenei háttér és indíttatás köti össze. Először 2005-ben találkoztak a Kazahsztánban született, de Ausztráliában nevelkedett, klasszikus zenét tanult Grigoryan kezdeményezésére. Az együttműködést koncertek, majd 2009-ben közös lemez készítése követte Muthspiel saját kiadójánál. Az újabb album magasabbra emeli a trió zászlaját, az ECM jövőtábol világszerte elérhetővé vált munkájuk eredménye – amely mindenekelőtt eszményien szép gitárhangjával fogja meg a hallgatót. Muthspiel elektromos, Towner klasszikus és akusztikus, Grigoryan klasszikus és baritongitáron játszik, ritka harmóniában illeszkedve egymáshoz. Ez a CD nem három kivételes egyéniség képességeit hivatott demonstrálni: bensőséges csapatmunka, a játékot az egymás iránti figyelem és tisztelet hatja át. A tíz szereménnyel fele-fele arányban Towner és Muthspiel osztózik. Különböző zsánerű, jól megformált kompozíciók, a hangzás homogenitása ellenére tempóban és dinamikában változatosak, az ötletes hangszerelések rögtönzésekre is lehetőséget adnak. Globális gitárzene a mives játék és a kifinomult hangzások kedvelőinek. *Turi Gábor*

ECM Records – Hangvető
ECM 2310

CARLA BLEY/ANDY SHEPPARD/ STEVE SWALLOW: TRIOS ●●●●○

A Trios több szempontból kísérleti lemez: Carla Bley eddig még soha nem publikált saját lemezt az ECM-nél (megmaradt a szatellitkiadónál, a WATT-nál és a JCOA-nél), és korábban az se fordult elő, hogy producerrel (Manfred Eicher) dolgozott volna. Ez utóbbi ténynek a lemezhallgató talán nem tulajdonít jelentőséget, pedig a repertoár történeti és szerkezeti vizsgálata megmutatja, hogy Eicher milyen szakértő füllel javasolta a zongoristának, hogy Utviklingsang („A fejlődés dala”) című korábbi nagyzenekari szerzeményét helyezze az élre, ne pedig gyorsabb tempójú nyitódarabok után rejtse el a Steve Swallow dús basszusgitár-entrójával kezdődő számot. A sokatmondó cím nem véletlen: érzékelteti, hogy Bley szerzeményei milyen belső fejlődést mutatnak, de azt is, hogy a kompozíciók egymásutánja miféle titkos ívet ír le. A trió harmadik tagja Andy Sheppard szaxofonos, aki különösen tenoron egészíti ki jól törekeny, szellős, kissé északias játékával az évtizedek közös munkái alatt tökéletes párossá vált zongoristát és basszistát. Arpeggiós szopránjátéka, mely például a Vashkar terjedelmesebb szólójában figyelhető meg, e sorok írójához kevésbé áll közel. A hármas szám alaptényezője az albumnak, hiszen a három utolsó kompozíció, vagyis a CD egész második fele egy-egy háromteteles, bár igen eltérő karakterű szvit. A harmadik például („A lány, aki pezsgőt könnyezett”), hasonlóan a nyitódarabhoz, egy lágy groove-val indul, és merész zenei kalandozással bővül. Bley, életében talán először, olyan CD-t jelentetett meg, melyen egyetlen új szerzemény sincs, a hallgató mégis azt érzi, teljesen friss darabokkal ajándékozták meg, és a számok minden újabb hallgatással fejlődnek, szépülnek. *Máté J. György*

ECM Records – Hangvető
ECM 2287

JOHN ABERCROMBIE QUARTET: 39 STEPS ●●●●○

Régi csodálója vagyok Abercrombie művészetének, akár saját együtteseiben, akár sidemanként is szerepelt. Legújabb albumáról sem tudok hideg tárgyilagossággal értekezni, annál is kevésbé, mert mindössze egy hónapja mutatta be a BJC lelkes közönsége előtt. A jazzgitár egyik legnagyobb mestere következetesen járja a saját útját. Immáron négy évtizede az intellektuális jazz legfontosabb kiadójánál publikálja többnyire saját szerzeményeit. Az a belső tűz, amely olyan különlegessé teszi játékát, óriási élmény volt a koncerten, és ez jön át a lemezen is. Ezúttal is a számok túlnyomó többségét ő jegyzi, kettőt komponált a zongorista, egyet a teljes „stáb”, egy pedig régi standard. Abercrombie játéka a legmagasabb rendű kamarajazz, nemcsak azért tökéletes, mert kiváló hangszeres teljesítményének lehetünk fültanúi, de dalmívői, melankolikus, ám sohasem pesszimista – Bill Evanséra emlékeztető – habitusa okán is. Remek partnere a zongorista Marc Copland, aki fiatalon sikeres szaxofonos volt, együtt játszottak Chico Hamiltonnal. Autodidaktaként lett zongorista, de ezen a hangszeren is perfekt. Meglehetősen nagy teret kap, egyenrangú félként szerepel: finom billentése és harmóniavilága tökéletesen illeszkedik a gitáros zenei világához. Kifogyhatatlan ötleteinek csak a számok viszonylag rövid terjedelme szab határt. Mesteri választás az áttetszően légies ritmustandem, amely ideális atmoszférát teremt a lírai gitár- és zongorajáték számára. A finomságokra annyira fogékony Joey Baron dobos és az artisztikus bőgős, Drew Gress együttműködése a két szólóhangszerrel igazi lelki összhangot jelez. A kiadvány puritán megjelenése ezúttal is nagyon tetszik: jó bornak nem kell cégér! *Márton Áttila*

ECM Records – Hangvető
ECM 2334

**TROMBONE SHORTY:
SAY THAT TO SAY THIS**

Egy rádióinterjúban Trombone Shorty elmagyarázza, hogy új lemezének címe régi szólásmondás New Orleansban, ami nagyjából annyit tesz, hogy: egy szó mint száz. Nem is választhatott volna jobbat új lemezének címéül a jövő év elején már 27 éves trombonos, mint ami egy újabb irányból beköti őt szülővárosának hagyományába. Shortyra, polgári nevén Troy Andrewsra utoljára szinte csak akkor volt ragadványneve igaz, amikor hatéves gyerekként elkezdett harsonázni. A zenész családból és a jazz bölcsőjét ringató városból származó szép szál legény azóta már trombitál is ugyanolyan elképesztő bravúrosan, mint ahogy trombonozik, minden stílusban kipróbálta magát, és menthetetlenül celeb lett. Bár a legnagyobb nézettségű napi talkshowkban szerepel, igyekszik most is az egyszerű srác maradni, aki volt. Ez új lemezével is sikerül neki, meg hát nem is akar eredeti lenni. Nála a jóféjségnek nem ez az egyetlen kritériuma; sokkal inkább célja a fiatalok meghódítása, vagy inkább talpalávaló muzsikálása a számukra. James Brown szelleme bevallottan belengi ezt a sok dögös, viszont inkább rövid számból álló albumot, amelyen az alaphangot nem Shorty szokásos zenekara, hanem Raphael Saadiq mint főproducer és a The Meters mint közreműködő adják meg. Nem tudom palástolni vigyorgásomat afelett, hogy ez a 21. századi divatjelenség – na nem Shorty maga, hanem bizonyos régi dolgoknak újként való tálalása – mennyire generációsan meghatározott. Ugyanis például a szájtgitár az a hangszer, amelyről nekem akkor is a kiskölyökkorom és a Generál fog felrémlelni, ha hangzásban, rappelésben, keverésben, stb. nem is lehet egy lapon említeni őket. Ha csak annak a lapnak nem az van nagybetűkkel a tetejére írva, hogy R&B.

Zipernouszky Kornél

Verve – Universal
0602537364923

**ALLEN TOUSSAINT:
SONGBOOK**

A louisianai kreolok francia családnévét viselő 75 éves énekes-zongorista, dalszerző és producer hazájában – főként a fekete közönség körében – rendkívül népszerű, legutóbb még Obama elnök is kitüntette. New Orleans Mozartja már vagy fél évszázada R&B-, soul- és blues-sikerszámokat jegyez, lemezelbumainak se szeri se száma. Kompozícióit olyan nagy művészek is repertoárjukra tűzték, mint James Brown, Dr. John, Maria Muldaur vagy Eric Clapton. Érdekes fordulat volt, hogy 2005-ben a hurrikán miatt New Yorkba költözött művész még ismertebb lett otthon és külföldön egyaránt. „Katrina a világ legnagyobb impresszáriója” – nyilatkozta némi iróniával.

A Songbook című új albuma természetesen szerzői lemez, amelyet kedvenc klubjában a New York-i Joe's Pubban rögzítettek még 2009-ben. Az első dalt még 1962-ben írta New Orleans „Soul Királynője”, Irma Thomas számára, de ő maga még sohasem adta elő. A többi opus a legkiválóbb énekeseknek és együtteseknek vagy magának a szerzőnek a tolmácsolásában váltak közkedvelté Amerikában. Köztük van a Southern Nights, Toussaint egy 1975-ös albumának címadó dala, a Soul Sister 1972-ből vagy James Brown és sok más előadó favesztetése, a Get Out of My Life, Woman. Az egyetlen „kakukktójtás”, a közismert New Orleans-i klasszikus, a St. James Infirmary blues, amely Louis Armstrong 1928-as felvétele óta Trombone Shorty hip-hop feldolgozásáig számtalan változatban ismert. Érdekes, hogy ez az egyetlen dal, amit csak zongorán ad elő Toussaint, minden saját szerzeményét elénekli, briliáns zongorakísérettel. Nem csoda, hogy élénk figyelem és tapsvihár kíséri a remek hangulatú „élő” felvételt. Kellemes, hangulatos, szórakoztató lemez.

Márton Attila

Rounder – Universal
0011661914421

**Fújjon
bele!**

500 féle kipróbálható hangszer
www.fontrade.hu

**FON
TRADE MUSIC**

HANGSZERBOLT ÉS FÚVÓS
HANGSZERÉSZMŰHELY
1081 Budapest, Kiss József utca 14.
Telefon: 1 210 2790, 30 488 6622
Nyitva: munkanapokon
9:00–17:30-ig